

Forenede sager T-79/96, T-260/97 og T-117/98

Camar Srl og Tico Srl
mod
Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og
Rådet for Den Europæiske Union

»Fælles markedsordning — bananer — ansøgning om supplerende
importlicenser — tilpasning af toldkontingenter i nødstilfælde —
overgangsforanstaltninger«

Rettens dom (Fjerde Afdeling) af 8. juni 2000 II-2198

Sammendrag af dom

1. *Passivitetssøgsmål — Fællesskabets retsinstitansers kompetence — handle i stedet for den passive institution — ulovligt*
(EF-traktaten, art. 175, stk. 2, og art. 176 (nu art. 232, stk. 2, EF og 233 EF))

2. *Passivitetssøgsmål — fysiske eller juridiske personer — undladelser, der kan være genstand for søgsmål — undladelse af at træffe foranstaltninger, der gør det muligt for en erhvervsdrivende at overvinde sine forsyningsvanskeligheder som følge af krisen i Somalia — retsakt, der berører private umiddelbart og individuelt — formaliteten (EF-traktaten, art. 173, stk. 4 (efter ændring nu art. 230, stk. 4, EF), og art. 175, stk. 3 (nu art. 232, stk. 3, EF))*
 3. *Annulationssøgsmål — akter, der kan være genstand for søgsmål — begreb — retsakter, der fremkalder bindende retsvirkninger — beslutning om afslag — omfattet — betingelse (EF-traktaten, art. 173 (efter ændring nu art. 230 EF))*
 4. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — overgangsforanstaltninger til lettelse af overgangen til fællesskabsordningen — forsyningsvanskeligheder for en erhvervsdrivende som følge af krisen i Somalia — Kommissionens undladelse af at træffe de nødvendige foranstaltninger — Kommissionens beslutning om afslag på en anmodning om overgangsforanstaltninger — ulovlig (Rådets forordning nr. 404/93, art. 30)*
 5. *Landbrug — fælles markedsordning — bananer — importordning — toldkontingent — tilpasning i løbet af produktionsåret — betingelser (Rådets forordning nr. 404/93, art. 16, stk. 3)*
 6. *Erstatningssøgsmål — umiddelbart forestående og påregnelige skader — konstatering af Fællesskabets ansvar — forelæggelse for Domstolen — antagelse til realitetsbehandling (EF-traktaten, art. 215 (nu art. 288 EF))*
 7. *Ansvar uden for kontraktforhold — betingelser — retsstridighed — forvaltningsakter — begreb — beslutning om afslag på foreløbige forholdsregler inden for rammerne af toldkontingentet for indførsel af bananer — omfattet (EF-traktaten, art. 215, stk. 2 (nu art. 288, stk. 2, EF))*
-
1. I forbindelse med et passivitetssøgsmål kan Fællesskabets retsinstanser ikke sætte sig i Kommissionens sted og ved dom vedtage de bestemmelser, som Kommissionen burde have vedtaget for at opfylde sin forpligtelse til at handle i fællesskabsretlig forstand.
 2. Ligesom traktatens artikel 173, stk. 4 (efter ændring nu artikel 230, stk. 4, EF), giver borgerne mulighed for at anlægge annulationssøgsmål til prøvelse af en retsakt udstedt af en institution, som ikke er rettet til dem, når denne retsakt berører dem umiddelbart og individuelt, skal traktatens artikel 175, stk. 3 (nu artikel 232, stk. 3, EF), fortolkes således, at den også giver dem mulighed for at anlægge passivitetssøgsmål mod en institution, som

(jf. præmis 67)

har undladt at udstede en retsakt, der ville have berørt dem på samme måde.

strækkeligt adskilte virksomheden fra alle andre bananvirksomheder.

(jf. præmis 79, 81 og 84)

En erhvervsdrivende må herved anses for at være umiddelbart berørt af Kommissionens undladelse af med hjemmel i artikel 30 i forordning nr. 404/93 om den fælles markedsordning for bananer at træffe de foranstaltninger, som ville have gjort det muligt for den erhvervsdrivende at forsyne sig med bananer fra tredjelande i den situation, der skyldtes borgerkrigen i Somalia, eftersom der ikke er nogen tvivl om, at den erhvervsdrivende ville have været umiddelbart berørt af de retsakter, der blev anmodet om, idet de nationale myndigheder, hvis Kommissionen havde vedtaget de ønskede foranstaltninger, blot helt automatisk skulle have gennemført dem.

3. Der foreligger retsakter eller beslutninger, der kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål i medfør af traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF), når foranstaltningerne har retligt bindende virkninger, der kan berøre sagsøgerens interesser gennem en væsentlig ændring af hans retsstilling. Dertil kommer, at en afgørelse fra Kommissionen, der har karakter af et afslag, skal bedømmes efter arten af den henvendelse, den er svar på. Navnlig er et afslag en retsakt, som kan gøres til genstand for et annullationssøgsmål i henhold til traktatens artikel 173, når den retsakt, som institutionen nægter at udstede, kunne have været anfægtet i henhold til denne bestemmelse.

Denne erhvervsdrivende må også anses for at være individuelt berørt af en sådan undladelse, idet virksomheden var den eneste importør af somaliske bananer i Fællesskabet før 1991 og dermed den eneste, der var blevet ramt af tabene som følge af borgerkrigen, hvorfor Kommissionen burde have taget hensyn til sagsøgerens situation, hvis den havde handlet i henhold til den nævnte forordnings artikel 30. Denne erhvervsdrivende befandt sig således i en faktisk situation, der til-

(jf. præmis 91 og 92)

4. Anvendelsen af artikel 30 i forordning nr. 404/93 om den fælles markedsordning for bananer, der pålægger Kommissionen at træffe de overgangsforanstaltninger, der anses for nødvendige, er betinget af, at de specifikke foranstaltninger, som Kommissionen skal træffe,

har til formål at lette overgangen fra de nationale ordninger til den fælles markedsordning og er nødvendige herfor. Selv om en erhvervsdrivendes vanskeligheder med at skaffe bananforsyningen har sammenhæng med borgerkrigen i Somalia, der udbrød i slutningen af 1990, er de en direkte følge af indførelsen af den fælles markedsordning, idet denne ordning i realiteten væsentligt og objektivt har begrænset denne erhvervsdrivendes mulighed for at erstatte det svigtende udbud af somaliske bananer, således som det var muligt efter den nationale ordning, som virksomheden tidligere var omfattet af. Disse vanskeligheder havde således meget alvorlige konsekvenser for levedygtigheden af denne erhvervsdrivendes økonomiske aktiviteter og kunne true videreførelsen af disse aktiviteter. De udgjorde følgelig »væsentlige vanskeligheder«, som i henhold til den nævnte artikel 30 skaber en forpligtelse for Kommissionen til at træffe de foranstaltninger, der anses for nødvendige.

Ved antagelsen om, at denne erhvervsdrivende inden for markedets rammer var i stand til at overvinde de væsentlige vanskeligheder, der var forårsaget af overgangen fra den nationale ordning til fællesskabsordningen, har Kommissionen begået en åbenbar skønsfejl, idet Kommissionens vedtagelse af overgangsforanstaltninger i artikel 30's forstand var det eneste, der kunne afhjælpe den erhvervsdrivendes vanskeligheder. Følgelig var det åbenbart fornødent at vedtage sådanne foranstaltninger.

Den pågældende erhvervsdrivende må følgelig gives medhold i påstandene om, at det dels fastslås, at Kommissionen ulovligt har undladt at træffe de fornødne foranstaltninger i henhold til den nævnte artikel 30, således at virksomheden kunne overvinde sine forsyningsvanskeligheder som følge af krisen i Somalia, og dels fastslås, at Kommissionen ulovligt besluttede at afslå virksomhedens anmodning om overgangsforanstaltninger inden for rammerne af toldkontingenter for indførsel af bananer.

(jf. præmis 138, 143, 149 og 153)

5. Artikel 16, stk. 3, i forordning nr. 404/93 om den fælles markedsordning for bananer pålægger institutionerne at tilpasse det årlige toldkontingenter for indførsler af bananer fra tredjelande og af ikke-traditionelle AVS-bananer, såfremt dette i løbet af produktionsåret viser sig nødvendigt for at tage højde for ekstraordinære omstændigheder, som bl.a. vedrører indførselsforholdene. Endvidere er revision af dette kontingent i løbet af produktionsåret kun nødvendig, hvis produktionen af fællesskabsbananer og indførslerne af traditionelle AVS-bananer på grund af ekstraordinære omstændigheder ligger under prognoserne, eller hvis det faktiske forbrug af

bananer i Fællesskabet overskrider disse prognoser.

(jf. præmis 162)

beviser, at den adfærd, der lægges den berørte institution til last, har været retsstridig, at der foreligger et virkeligt tab, og at der er årsagssammenhæng mellem denne adfærd og det påståede tab.

6. Traktatens artikel 215 (nu artikel 288 EF) er ikke til hinder for, at der ved Domstolen anlægges sag med henblik på at fastslå Fællesskabets ansvar for skader, der er umiddelbart forestående og påregnelige med tilstrækkelig sikkerhed, selv om tabet endnu ikke kan opgøres nøjagtigt. Det kan nemlig vise sig nødvendigt at indbringe sagen for Domstolen, så snart skadens årsag er sikker, for at undgå skade af endnu større omfang. Når den skade, som den faktiske og retlige situation kan medføre, er umiddelbart forestående, kan sagsøgeren forbeholde sig senere at angive størrelsen af det tab, som Fællesskabet eventuelt skal erstatte, og foreløbig begrænse sig til at påstå Fællesskabets ansvar fastslået.

(jf. præmis 192, 193 og 221)

Når det drejer sig om forvaltningsakter, udgør enhver retskrænkelse en retsstridig adfærd, som kan påføre Fællesskabet et ansvar. Herved udgør en beslutning, hvorved Kommissionen har afslået at vedtage foreløbige forholdsregler, således at den årlige mængde, der var afsat til en erhvervsdrivende med henblik på tildeling af importlicenser for traditionelle AVS-banuner, kunne beregnes ud fra de mængder, som denne erhvervsdrivende markedsførte i 1988, 1989 og 1990 — selv om afslaget er baseret på artikel 30 i forordning nr. 404/93 om den fælles markedsordning for bananer, en bestemmelse, der pålægger Kommissionen at træffe de overgangsforanstaltninger, der anses for nødvendige for at lette overgangen fra de nationale ordninger til den fælles markedsordning, og som tillægger denne institution et vidt skøn — ikke desto mindre en individuel beslutning og har dermed karakter af forvaltningsakt.

7. Et ansvar for Fællesskabet uden for kontrakt forudsætter, at sagsøgeren

(jf. præmis 204, 205 og 206)